

אלו דברים פרק שמונים ברכות

מסורת הש"ס

ור' יהושע היא. צדקה מליעא צנוורו של עכנאי צפ' הוזה (ד' נט):
ומשלגן. לשון שלשלת כלומר סודרן לאחר המזון: **וממאי דצ"ש**
היא כו'. אלמא לצ"ש מאור ואח"כ צשמים וכן צרייתא נמי מאור
 ואחר כך צשמים קאמר אלמא צ"ש **היא ודלימא**
הצדלה: ודלימא צ"ה היא ואלניא **דר"מ.** דתנן צמתניתין צ"ה אומרים
 נר וצשמים ואמר צגמראס ר"מ היא:
לא סלקא דעתך. לאוקמי צרייתא
 צמתניתין דמתני' קתני מזון צמתניתא
 וצרייתא קתני משלגן כולן לאחריו
 כו' יהודה דאמר על המזון צמתניתא
 ומדקתני לצ"ה יהודה מאור ואח"כ
 צשמים צית שמאי היא: **ומ"מ קשיא.**
 דצרכת היין קדמה להצדלה: קדוש
 עוילי הוא והצדלה אפוקי היא: **צרכה**
טעונה כוס. צרכת המזון דקתני
 מניחו לאחר המזון: **הסתנן.** מתני'
 צפרקין: **צא לפן.** כל ימות השנה
קאמר: אחר המזון. וצתוך המזון
 לא צא להס וכשגמרו סעודתם צא
 להס לפני צרכת המזון: **מאי לאו**
דסתי ליה. וה"ק צ"ש אס רצה מצרך
 על היין ושותהו וצוין כריך להניחו
 לצרכת המזון: **ועמון פגמו.** לצרכת
 המזון ולקדוש ולהצדלה צפרק ערבי
 פסקים (ד' קה): **ה"ג אלף טרי סנאי**
אליבא דצ"ש. תנא דרבי חייא אליבא דצ"ש
 קייל **ט** תנא דרבי חייא אליבא דצ"ש
 אמר אין צרכה טעונה כוס ותנא
 דמתניתין דלעיל דרבי יהודה אליבא
 דצ"ש סבר צרכה טעונה כוס: **גורה**
שמה יטמאו משקין. שפלו צחוריה
 סתם מחמת ידים דתנן (פכה פ"ח
 מ"ו) כל הפוסל את התרומה מטמא
 משקים להיות תחלה ויחורו ויטמאו
 את הכוס וצ"ש סברי אסור להשתמש
 בכוס שאחוריו טמאות כדלקמן:
וליעמו ידים לכוס. למא ליא דקאמר
 משקין שאחוריה הכוס בלא משקין נמי
 מטמאי ידים לכוס: **אלא ע"י משקין.**
 שהמשקין נעשין ראשונים מדרבנן.
 ואי"ת כלי אינו מקבל טומאה אלא
 מאב הטומאה הני מילי מדאורייתא
 ותכמים גורום) שיהו משקים ראשונים
 מטמאים כלי גורה משום משקים זב
 וצבא שהן אבות הטומאה כגון רוקו
 ומימי רגליו: **וצ"ה אומרים כו'.**
 צתוספתא ה"ג לה וצ"ה אומרים
 אחורי הכוס לעולם טמאים דבר אחר
 תפק לנט"י סעודה למאי דמיישיתו
 שלא יטמאו הידים את אחורי הכוס
 לאו משאם היא שאפילו לתחלה
 מותר להשתמש בכלי שאחוריה טמאים
 ותוכו טהור כגון זה שצמטמאש אחוריו
 מחמת משקין דלמרינן ציה צשמתתין
 תוכו טהור הלכך מוזגין ושותין את
 הכוס תחלה קודם נטילת שאם אתה
 אומר נוטלין לידים תחלה שמה יהו
 אחורי הכוס טמאין גורה שמה לא

הגהות הב"ח

(א) גמ' ונל' בשבטם שב"ש
 (ב) אומרים: (ג) שם וסברי צ"ש
 (ד) צרכה (ה) מ"מ תא"מ וי"צ
 ס"א וכן הוא בפסיפ'
 ברכה:

מוסף רש"י

הנכנס לבינה במצוא
 שבת מברך על היין.
 מחילה לפי שהוא מדין ומדין
 קודם (רשב"ם פסחים כ"ב).
 ואחר כך אומר הברכה.
 הצדלה בלשון לפי שאלו
 הראשונים קצרות וצרכת
 הצדלה ארוכה לפיכך אומרים
 בלשון (שם). ומשלגן.
 לשון שלשלת שמתקדש יחד עם
 צרכת המזון (שם). המברך
 צריך שיטעמו. או לאו או
 אחד מן השניים, וצמטמא
 אחד מהם ילף כולם
 (קד' חכם דגמ' הוא לכוס
 צב צרכה שלא היה אדם
 מנמי ללמך שמה צרכת
 היין וצדלה פרי הגפן צ"ש
 לנזק (רשב"ם).
 שיעור. רביתם לכוס וטמאים
 פסחים (שם). כלי שטמא
 אחוריו. כלי עץ או של מתכת
 קאמר צמטמאין מנמי (גינה
 ב"ב). במשקין.
 דרבנן היא. דמלאורייתא אין
 אוכל ומשקה מטמא כלי. משאם
 כלי מקבל טומאה אלא מאב
 טומאה. ומרו חכמים שיהו
 משקין מטמאין כלי. לפי שיש
 משקה שהוא אב הטומאה
 ומטמא כלי מן הטהרה. כגון
 רוקו של זב ומימי רגליו. הנוטל
 האלו וטומאה זו מנדין
 טופרים. אחוריו טמאים.
 ושל משקין שבו טופרים.
 דעבדי דבנן היכר לודע
 שטומאה זו מדביקה אלו
 שיפיר עליה מומה וקדושה.
 כך היא מופרכת מחמת מה
 פ"ק (גינה) (שם).

רב ניסים גאון

ור' יהושע היא דאמר
 היין משגיחין בבת קור'
 קול. עיקר שילי הוא שבת
 ד' יהושע בפרק הוזה (ב"ב
 ד' נט) במעשה תגורו של
 עכנאי כל צשמים (א)
 (דברים) (כ) בר נתנה לנו על
 הסי יוני וכי' ברכי התורה
 לשבע. ואלי ואלמא אבא
 (ד' ר"ל וקושייתו) שנוכרו בכאן
 המברך צריך שיטעמו
 וטעמו צנוור כוס של ברכה
 צריך שיעור כולן עפים
 ויצאין מן ההיא ברייתא
 דאקשו מינה כבר והנניא
 הנכנס לבינה במצוא
 שבתו כו' ויחיא מירפא
 בפי' ערב פסחים (ד' קה)
 כי כשהוכירו זו הברייתא
 לשם אחרין עלה שם
 מינה מהא מתניתא ה' שבע
 מביה המבדיל בתפלה צריך
 שיהיה על הכוס ושי"מ ברכה
 ידים לכוס דין שניות. חן
 מי"ח דבר צנוור בו בינים
 ואחרין ידים מ"ט גורו בהו
 רבנן טומאה מפני שהידיים
 עסקייתו הן ורו המשהה
 כוס' מ"ס' וביס ומדקתני
 ואלו פוסלין את התרומה
 מכלל שהידיים שניות חן
 כי השי' הוא שפוסל את
 התרומה על העיקר שכבר
 הקדמנוהו תחלה ומסתמ
 כי השי' עושה שלישי בתרומה
 ולא בחולין ואיתא בפי"א
 דמבט סתרות (ב"ב ד' תוספת
 מהרות) הידיים מטמאות
 אחר בקודש ופוסלות את
 התרומה ולא ידים לחולין

גב.

ורבי יהושע היא דאמר אין משגיחין בבת קור'. ואס תאמר א"כ
 קשה הלכתא אהלכתא להיפא לרבי יהושע דתנור של
 עכנאי קי"ל כרבי יהושע וקי"ל כצ"ה וי"ל דדוקא התם קאמר
 דאין משגיחין צבת קול דהצת קול היה כנגד הרוב וכבר אמרה תורה
 אחרי רבים להטות (שמות כג) אצל
 צ"ה היו רבים אע"פ שמייתי רבי
 יהושע הלא אע"פ דלא דמי דשאני
 התם דהצת קול עפי כנגד הרוב
 הלא תנא סבר טפי מרבי יהושע
 דאמר אין משגיחין צבת קול אע"פ
 שהרוב מסייע לצת קול הואיל וצ"ש
 מחדדי טפי ווא"ת מ"ש דצדקו
 והצדלה מצרכין קודם על היין
 וצצרכת המזון אין מצרכין עד לאחר
 שלש צרכות וי"ל דהיכי עביד אס
 צרך קודם צרכת המזון א"כ היא
 צרכת המזון היסא הדעת דצשנמא
 צשאר צרכות לא עקר נפשיה משמיה
 דצדקושה היה רוצה לאכול וצדלה
 היה רוצה לשמות אצל צצרכת המזון
 עקר נפשיה משמיה: **מניחין עד**
לאחר המזון. הכא משמע שמומר
 לטעום קודם הצדלה. תימה הא
 למימר צת עושה (פ"ג ד' קו). פי' לן
 מעונה לפי שלא היה לו יין להצדיל
 עליו. וי"ל דשאני אמיינה שהיה סבור
 שיהיה לו כוס למחר או מחמיר על
 עצמו היה והכא שאני דקצצר צרכת
 המזון טעונה כוס ולכן מניחו לצרכת
 המזון: **מזעזעו.** פגמו. פרש"ם
 דוקא קדושה ולהצדלה כריך שלא היא
 פגום אצל פגום כריך לכהן עליו
 אע"פ שהוא פגום דלסור ליהנות מן
 העוה"ז בלא צרכה וקדוש והצדלה
 נמי לא אמרן אלא צמקוס דלפשר
 אצל אי אפשר מצרך אפי' אפגום
 ונותן לתוכו מים כדאיתא צירושלמי
 רבי יונה טעים אכסא ומתקן ליה פי'
 לאחר שזהו ממנו הוסיק עליו כל
 שהוא מים או יין והיה מצרך עליו:
גזרה שמה יטמאו משקין שבידיים.
 אצל צתוך הסעודה ליכא
 למיחש שהרי אדם מנגז דיו יפה
 קודם אכילה כדלמרי' **ט** האוכל בלא
 נגיזו ידים וכו' אצל צשמה אין
 אדם מדקדק לנגז דיו כל כך:
 תקף

רבינו חננאל

ור' יהושע הוא דאמר אין
 משגיחין בבת קור' פי' ר'
 יהושע בפי' הוזה בתנור
 הלכה כבית הלל. [שאני
 עיילא יומא מאפוקי
 יומא וכו'. עיילי יומא
 מחבבין ליה ולא אחרין
 ליה. אפוקי יומא דהיא
 תליא בהבדלה מאחרין
 ליה. והאמר מר טעמו
 בפגמו. דברכה]. [דתנן
 בלי שנטמאו אחוריו
 במשקין וכו'. פי' אם
 נפלו משקין טמאין באחורי
 הכלים, אם יש בתוכו
 תרומה לא שנטמאו
 וזהו שאמרו לך שנטמאו
 אחוריו במשקין, אחוריו
 טמאין, תוכו אוגנו אנו
 דיו תהוין לתרומה אבל
 לא לקדש, נטמא תוכו
 נטמא כולן.]

רב ניסים גאון

ובגמ' דאין דרשין דבני
 זכורא והנניא רבסי' מתוך
 שאהא אומר לו דיו שניות
 אף הוא בודל מן התרומה
 ולא מחמת משקה גורו
 עליהם ויהי תחת ק"י ומה
 אם מטבול דים שיהא דבר
 תורה אינו אלא פוסל ידים
 שהן מדביקים לא כיש
 ד"א כלום גורו על הידים
 לא מפני כלי שיהא בודל מן
 התרומה מתוך שאהא אומר
 לו דיו שניות אף הוא בודל
 מן התרומה נתנו בפרה' פי'
 כל השטון (ל' השטון)
 ביאת מים מדבריו סופרי'
 מטמא את הקודש ופוסל
 את התרומה ומותר בחולין
 ובמטמא ידים בידים
 כה"ס פ"ח (פ"ח טענה) כל
 הפוסל את התרומה מטמא
 את המשקין להיות תחלה
 חוץ מטבול יום ובפרק אור
 ליי"ד (פסחים ד' י) הן ואחרין
 משקין הבאין מחמת ידים
 ובפרק יציאת השבת (ד'
 י) אמרי' והאובלין שנטמאו
 במשקין משקין דמאי אי
 נימא במשקין מחמת שרין
 דאורייתא היא דכתיב (ויקרא
 י"א) וכל משקה אשר
 ישתה אלא דבגנו במשקין
 מחמת (שרין) [ידים]
 וגורו רבנן על משקין
 הבאין מחמת ידים משום
 משקין הבאין מחמת שרין
 ותוספתא מטבול יום (פ"ק
 א) ואתא חומר בידים מטבול
 יום וכו' ומטמאין את
 המשקין לעשות תחלה
 לפני עיקר טומאת ידים
 מדרבנן היא הוי ספיקא
 טורו דרבנן במ"ט טבול
 יום (פ"ח טענה) הן חומר
 מטבול יום פוסל את התרומה
 והידיים ספיקו טהור. גזירה
 שמה יטמאו משקין שבידיים

מחמת הכוס והכוס קאי בטומאת אחוריים כדתנן בפרק חומר בקודש (גינה) אחוריים ותוך וביה הצביעה לתרומה כלומר שאחוריו
 נטמאו במשקין ואפי"כ תוכו טהור וכל שבו ענינו התי הוא מטמא את המשקים ומשקין ע"ז מטמאים וברביס התנן דתנן
 שבתות בפרק ח' (שמות) משקין שנטמאו באחוריו כלי מטמאין אחר ובתוספתא (ל"ב) משקין טהורין ואחרין על
 הרוב נגע בהן כוס שאחוריו טמאין או בית צביעתו נטמאו משקין וטומאת אחוריים מדרבנן היא דכתיב תורת כהנים (בפי' שמיני'
 רבי אומר דיע שאין טומאת משקין לכלים מן התורה [אלא מ"ס שאין טומאה מן התורה] מטמאה את כלי שטף מחולין שאין תוכו
 נטמא וכלי שנטמאו במשקין תוכו טהור וכן לאן טומאת אחוריים אלא במשקין בלבד ובתורה אלא בקודש שטף טמא דתנן

עין משפט
גר מצוה

א [מיי' פכ"ט מהל' שנת
 ה' י' ונכ"לד' שט טושיע
 אר"מ קי' ר"ג ס"ב ופי' רעט
 ק"ל:]
 ב מ' מיי' פכ"ט מהל' שנת
 שט ה' י' טושיע
 אר"מ קי' קפ"ט קפ"ג:
 ג ו' מיי' פ"ח מהל' אלות
 הטומאות בלכ"ג:
 ד ו' מיי' פ"ז שם הל' ה':
 ה ח' מיי' פ"ח שם הל' ה':
 ו ח' מיי' פ"ז שם הל' ג'
 ז ופי"ג מהל' בלכ"ג הל' ד':

רבינו חננאל

ור' יהושע הוא דאמר אין
 משגיחין בבת קור' פי' ר'
 יהושע בפי' הוזה בתנור
 הלכה כבית הלל. [שאני
 עיילא יומא מאפוקי
 יומא וכו'. עיילי יומא
 מחבבין ליה ולא אחרין
 ליה. אפוקי יומא דהיא
 תליא בהבדלה מאחרין
 ליה. והאמר מר טעמו
 בפגמו. דברכה]. [דתנן
 בלי שנטמאו אחוריו
 במשקין וכו'. פי' אם
 נפלו משקין טמאין באחורי
 הכלים, אם יש בתוכו
 תרומה לא שנטמאו
 וזהו שאמרו לך שנטמאו
 אחוריו במשקין, אחוריו
 טמאין, תוכו אוגנו אנו
 דיו תהוין לתרומה אבל
 לא לקדש, נטמא תוכו
 נטמא כולן.]

רב ניסים גאון

ובגמ' דאין דרשין דבני
 זכורא והנניא רבסי' מתוך
 שאהא אומר לו דיו שניות
 אף הוא בודל מן התרומה
 ולא מחמת משקה גורו
 עליהם ויהי תחת ק"י ומה
 אם מטבול דים שיהא דבר
 תורה אינו אלא פוסל ידים
 שהן מדביקים לא כיש
 ד"א כלום גורו על הידים
 לא מפני כלי שיהא בודל מן
 התרומה מתוך שאהא אומר
 לו דיו שניות אף הוא בודל
 מן התרומה נתנו בפרה' פי'
 כל השטון (ל' השטון)
 ביאת מים מדבריו סופרי'
 מטמא את הקודש ופוסל
 את התרומה ומותר בחולין
 ובמטמא ידים בידים
 כה"ס פ"ח (פ"ח טענה) כל
 הפוסל את התרומה מטמא
 את המשקין להיות תחלה
 חוץ מטבול יום ובפרק אור
 ליי"ד (פסחים ד' י) הן ואחרין
 משקין הבאין מחמת ידים
 ובפרק יציאת השבת (ד'
 י) אמרי' והאובלין שנטמאו
 במשקין משקין דמאי אי
 נימא במשקין מחמת שרין
 דאורייתא היא דכתיב (ויקרא
 י"א) וכל משקה אשר
 ישתה אלא דבגנו במשקין
 מחמת (שרין) [ידים]
 וגורו רבנן על משקין
 הבאין מחמת ידים משום
 משקין הבאין מחמת שרין
 ותוספתא מטבול יום (פ"ק
 א) ואתא חומר בידים מטבול
 יום וכו' ומטמאין את
 המשקין לעשות תחלה
 לפני עיקר טומאת ידים
 מדרבנן היא הוי ספיקא
 טורו דרבנן במ"ט טבול
 יום (פ"ח טענה) הן חומר
 מטבול יום פוסל את התרומה
 והידיים ספיקו טהור. גזירה
 שמה יטמאו משקין שבידיים

מחמת הכוס והכוס קאי בטומאת אחוריים כדתנן בפרק חומר בקודש (גינה) אחוריים ותוך וביה הצביעה לתרומה כלומר שאחוריו
 נטמאו במשקין ואפי"כ תוכו טהור וכל שבו ענינו התי הוא מטמא את המשקים ומשקין ע"ז מטמאים וברביס התנן דתנן
 שבתות בפרק ח' (שמות) משקין שנטמאו באחוריו כלי מטמאין אחר ובתוספתא (ל"ב) משקין טהורין ואחרין על
 הרוב נגע בהן כוס שאחוריו טמאין או בית צביעתו נטמאו משקין וטומאת אחוריים מדרבנן היא דכתיב תורת כהנים (בפי' שמיני'
 רבי אומר דיע שאין טומאת משקין לכלים מן התורה [אלא מ"ס שאין טומאה מן התורה] מטמאה את כלי שטף מחולין שאין תוכו
 נטמא וכלי שנטמאו במשקין תוכו טהור וכן לאן טומאת אחוריים אלא במשקין בלבד ובתורה אלא בקודש שטף טמא דתנן